

УДК 353.5

Файвішенко Д. С.

доктор економічних наук, професор кафедри журналістики та реклами
Київського національного торговельно-економічного університету, Україна;
e-mail: fayvishenko.ds@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-7880-9801

Шпак Ю. В.

доктор наук з державного управління,
професор кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування
Державного університету «Житомирська політехніка», Україна;
e-mail: yura-shpak@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-0922-2550

Мельніченко О. І.

кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри журналістики та реклами
Київського національного торговельно-економічного університету, Україна;
e-mail: o.melnichenko@knute.edu.ua; ORCID ID: 0000-0002-8550-8262

Самойленко Л. Я.

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Україна;
e-mail: larisa1477@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-0335-3077

Псюк М. О.

старший викладач кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування
Державного університету «Житомирська політехніка», Україна;
e-mail: mpsiukua@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-3786-7081

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ У ДЕРЖАВНОМУ СТРАТЕГІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ І МІСТ УКРАЇНИ

Анотація. Досліджено особливості державної регіональної політики України та фінансово-кредитні механізми її реалізації за 2016—2019 роки. Мета статті — визначити можливості використання різних фінансових інструментів у державному стратегічному розвитку регіонів і міст в умовах реалізації інтеграційної стратегії управління регіональним розвитком України. Методологічною базою дослідження є проекти міжнародної технічної допомоги, статистична інформація Міністерства розвитку громад та територій України, проектів регіонального розвитку, Державного комітету статистики України, стратегії та стратегічні плани розвитку міст. Досліджено нормативно-правову основу реалізації державної регіональної політики в Україні. Виділено моделі фінансування регіонального політики залежно від провідної ролі суб'єктів регіонального розвитку та переважання зовнішніх чи місцевих ресурсів для нових ініціатив (модель «розвиток зверху», «розвиток ззовні», «розвиток зсередини»). Досліджено фінансові інструменти, які застосовують для реалізації стратегічного плану розвитку регіону і міста (бюджетні, інвестиційні, кредитні, грантові). Узагальнено проекти і програми, що реалізуються в Україні у сфері децентралізації та регіональної політики. Досліджено практику використання фінансових інструментів державного стратегічного розвитку на прикладі міст Центральної та Східної України (м. Дніпро, м. Запоріжжя, м. Харків, м. Кривий Ріг, м. Полтава). Доведено, що ресурси державного бюджету є головним джерелом фінансування інфраструктурних інвестицій регіону і міста. Виділено проблеми реалізації регіональних стратегій: недовіра наявних механізмів та інструментів реалізації стратегії, відсутність чіткого взаємозв'язку між бюджетним і стратегічним плануванням, недостатній обсяг фінансування та його непрогнозованість, незабезпеченість регіональних стратегій розвитку відповідними фінансовими ресурсами. Визначено напрями вдосконалення державного регіонального розвитку: розширення міжнародних і регіональних відносин, інтенсифікація надходжень у місто (зовнішні і внутрішні інвестиції), формування інвестиційного позитивного іміджу, розвиток державно-приватного партнерства, поширення політики корпоративної соціальної відповідальності.

Ключові слова: фінансові інструменти, державна регіональна політика, стратегія розвитку регіону, проекти.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 3; бібл.: 14.

Fayvishenko D.

Doctor of Economics,

Professor of Department of Journalism and Advertising,

Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine;

e-mail: fayvishenko.ds@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-7880-9801

Shpak Yu.

Doctor of Public Administration,

Professor of Department of Economic Security, Public Administration and Administration,

Zhytomyr Polytechnic State University, Ukraine;

e-mail: yura-shpak@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-0922-2550

Melnichenko O.

Ph. D. in Psychology, Senior Lecturer of Department of Journalism and Advertising,

Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine;

e-mail: o.melnichenko@knute.edu.ua; ORCID ID: 0000-0002-8550-8262

Samoilenko L.

Ph. D. in Public Administration,

Associate Professor of Civil Service, Public Administration and Political Science,

Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky, Ukraine;

e-mail: larisa1477@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-0335-3077

Psiuk M.

Senior Lecturer of Economic Security, Public Administration Department,

Zhytomyr Polytechnic State University, Ukraine;

e-mail: mpsiukua@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-3786-7081

FINANCIAL INSTRUMENTS IN STATE STRATEGIC DEVELOPMENT OF REGIONS AND CITIES OF UKRAINE

Abstract. The article examines the features of the state regional policy of Ukraine and financial and credit mechanisms for its implementation in 2016—2019. The purpose of the article is to determine the possibilities of using various financial instruments in the state strategic development of regions and cities in the implementation of the integration strategy of regional development management of Ukraine. The methodological basis of this research are projects of international technical assistance, statistical information of the Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine, the State Statistics Committee of Ukraine, strategies and strategic plans for urban development. The normative-legal basis of realization of the state regional policy in Ukraine is investigated. Models of financing regional policy depending on the leading role of regional development actors and the predominance of external or local resources for new initiatives are identified (model «top development», «external development», «internal development»). The financial instruments used to implement the strategic development plan of the region and the city (budget, investment, credit, grant) are studied. The projects and programs implemented in Ukraine in the field of decentralization and regional policy are summarized. The practice of using financial instruments of state strategic development on the example of the cities of Central and Eastern Ukraine (Dnipro, Zaporizhia, Kharkiv, Kryvyi Rih, Poltava) is studied. It is proved that the resources of the state budget are the main source of funding for infrastructure investments in the region and the city. Problems of regional strategies implementation are highlighted: ineffectiveness of existing mechanisms and tools for strategy implementation, lack of clear correlation between budget and strategic planning, insufficient amount of funding and its unpredictability, lack of regional development strategies with adequate financial resources. The directions of improvement of the state regional development are defined: expansion of the international and regional relations, intensification of receipts in the city (foreign and internal

investments), formation of investment positive image, development of public-private partnership, distribution of corporate social responsibility policy.

Keywords: financial instruments, state regional policy, regional development strategy, projects

JEL Classification O16, O11

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 3; bibl.: 14.

Вступ. Відповідно до визначеного стратегічного курсу на євроінтеграцію економіка України на національному і регіональному рівнях повинна трансформуватися, ураховуючи європейські стандарти сталого розвитку. У таких умовах набувають значення розвиток регіонів і міст, які є місцями концентрації соціального, демографічного, наукового, фінансово-економічного та інноваційного потенціалу країни та відіграють визначальну роль у соціально-економічному прогресі суспільства. Головною складовою сталого регіонального розвитку є формування ефективних механізмів фінансування регіонів і міст. Міжнародний досвід регіонального розвитку свідчить, що ефективність роботи уряду на різних рівнях забезпечується за наявності скерованої стратегії. Стратегічне планування є важливою умовою для використання та мобілізації фінансових ресурсів для досягнення найкращого результату. При цьому необхідним є здатність органів державного управління формувати таку стратегію розвитку регіонів і міст, за якої акумулювання, використання і нарощування власного фінансового потенціалу в умовах бюджетної децентралізації буде ефективним.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Науково-практичні проблеми фінансових відносин на регіональному рівні досліджували такі провідні вчені, як І. Калінько [1], Л. Ладонько [1], Н. Мірко [1], Ю. Мохова [2], Н. Орлова [1; 2], А. Чечель [1] та інші. Різні аспекти окресленої проблематики стали предметом наукових досліджень українських учених (І. Лепьошкін [3], Н. Орлова [4], А. Чечель [4] та ін.). Важливим аспектом є дослідження фінансових механізмів реалізації державної регіональної політики в напрямі активізації залучення фінансових інструментів, ресурсом яких є бюджетні ресурси, кредитні кошти, інвестиційні, кошти фінансової підтримки Європейського Союзу і міжнародних фінансових організацій.

Метою статті є визначити можливості використання різних фінансових інструментів у державному стратегічному розвитку регіонів і міст в умовах реалізації інтеграційної стратегії управління регіональним розвитком України.

Результати дослідження. Державна регіональна політика країни спрямована на підтримку та стимулювання місцевих ініціатив щодо ефективного використання внутрішнього потенціалу регіонів для підвищення якості життя людей; підтримання і створення повноцінного життєвого середовища, формування конкурентоспроможності регіонів; інтеграції регіональних інформаційних, освітніх, економічних просторів, виконання міжрегіональних проектів і програм, запровадження дієвих інструментів державної підтримки міжрегіональної інтеграції; поліпшення фінансового, матеріального, кадрового, інформаційного та іншого ресурсного забезпечення розвитку регіонів. Державна регіональна політика здійснюється на основі системи взаємопов'язаних документів стратегічного планування. До документів стратегічного планування державної регіональної політики належать: Державна стратегія регіонального розвитку України; регіональні стратегії розвитку; стратегії розвитку, стратегічні плани та концепції інтегрованого розвитку території територіальних громад [5].

До 2020 року в Україні діяла Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року. Протягом дії Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року в Україні створено юридичну основу і запроваджено нові підходи для фінансування регіонального розвитку та стратегічного планування. Реформа територіальної організації влади і місцевого самоврядування в Україні на засадах децентралізації, яка успішно реалізується з 2015 року, створила нові можливості для розвитку територіальних громад. Так, 2020 року затверджено Державну стратегію регіонального розвитку на 2021—2027 рр.,

яка визначає генеральний вектор сталого розвитку регіонів і розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722. Першочерговими завданнями нової регіональної політики є прискорення економічного зростання регіонів, підвищення їхньої конкурентоспроможності на основі створення нових робочих місць, ефективного використання внутрішнього потенціалу, створення умов для повернення трудових мігрантів, поліпшення зайнятості населення.

Стратегічне планування розвитку регіонів і міст передбачає: комплексний підхід до розв'язання проблем розвитку, включно з визнанням взаємозалежності соціальної, економічної, екологічної, просторової, культурної сфер; ефективність використання внутрішніх чинників (можливостей) росту; розгляд місцевих органів влади; орієнтацію на зростання і майбутнє; дотримання принципу економічної раціональності; поступове впровадження принципів сталого розвитку.

Експерти Світового банку виділяють п'ять етапів стратегічного планування регіонального розвитку: організація зусиль, оцінка місцевої економіки, розроблення стратегії, упровадження стратегії, перегляд стратегії. Стратегічне планування включає аналіз поточної ситуації, прогноз соціально-економічного розвитку і сценарії майбутнього результату. Тобто є комплексним інструментом, який на основі загального бачення перспектив включає деталізований план сталого розвитку, поетапні проекти розвитку і дозволяє залучити для реалізації заходів та програм, визначених стратегією, потрібні фінансові ресурси державного і регіонального фінансування, міжнародної донорської допомоги.

Ураховуючи особливості реформування вітчизняної економіки і складність ситуації, у якій опинилась держава в результаті наростання суперечностей глобального, міжнародного масштабу, важливим елементом реалізації стратегічного плану розвитку регіону є фінансові ресурси. Залежно від заходів і ресурсів, критеріїв, фокусу регіонального розвитку виділяють моделі стратегічного розвитку регіонів і міст із фокусом на лідерах економічного зростання (надання індивідуальної селективної допомоги окремим суб'єктам — лідерам економічного зростання) і з фокусом на створенні сприятливих умов ведення бізнесу (зміни в оподаткуванні, використанні бюджетних коштів і регуляторній політиці). При реалізації першої моделі лідери зростання мультиплікують економічне зростання на інші сектори, галузі регіональної економіки. Таку модель використовують на короткостроковий період і вона є найбільш популярною. Модель із фокусом на створенні сприятливих умов ведення бізнесу забезпечує довгостроковий ефект для економічного зростання [3].

Залежно від провідної ролі суб'єктів регіонального розвитку і переважання зовнішніх чи місцевих ресурсів для нових ініціатив, розрізняють три моделі фінансування: модель «розвиток зверху» (центральний уряд діє через регіональні органи виконавчої влади, а також органи регіонального й місцевого самоврядування), модель «розвиток ззовні» (необхідний зовнішній інвестор для залучення необхідних фінансових ресурсів), модель «розвиток зсередини» (місцева влада бере активну участь у розробленні та реалізації регіональної політики).

Важелями реалізації цілей регіональної стратегії розвитку регіонів і міст є інструменти фінансування. Для реалізації стратегічного плану розвитку регіону та міста розроблено й застосовуються такі фінансові інструменти: місцеві цільові програми, муніципальне замовлення, податкові стимули, цільові субвенції, облігаційні позики, місцеві гарантії, корпоративна соціальна відповідальність, державно-приватне партнерство тощо. До інструментів фінансування регіональної політики відносять: бюджетні, інвестиційні, кредитні, грантові [1].

Найпоширенішим інструментом фінансування розвитку регіонів і міст в Україні є бюджетні інструменти. Стан фінансування за бюджетними програмами Міністерства розвитку громад і територій України проектів регіонального розвитку наведено в *табл. 1*.

Таблиця 1

Стан фінансування проєктів регіонального розвитку за бюджетними програмами у 2016—2019 рр., млрд грн

Показник	2016	2017	2018	2019
Підтримка регіональної політики України	5,075	0,652	0,824	1,000
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проєктів транскордонного співробітництва	-	-	-	0,010
Державний фонд регіонального розвитку	3,000	3,500	6,000	7,670
загальний	-	1,000	4,000	6,670
спеціальний	-	2,500	2,000	1,000

Джерело. [6].

Проведений аналіз даних *табл. 1* свідчить про щорічне збільшення підтримки регіональної політики України та Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) і пріоритетність регіонального розвитку у стратегії розвитку держави.

З 2011 року в Україні використовується інструмент фінансування регіонального розвитку, створений на основі кращого європейського досвіду, — Державний фонд регіонального розвитку. Бюджетним кодексом України чітко визначено рівень обсягу коштів ДФРР (1 % від загального фонду державного бюджету), що має щорічно передбачатися в державному бюджеті. Фонд ДФРР на 2016—2017 рр. становив 3—3,5 млрд грн, хоча проєкт бюджету передбачав майже удвічі більші суми. А 2018 року загальний обсяг фінансування ДФРР становив 6 млрд грн, протягом року показник збільшився на 1,6 млрд грн і 2019 року становив 7,6 млрд грн. Спостерігається тенденція щодо зменшення кількості громад, у яких були реалізовані 65 % від загального числа проєктів ДФРР. Тільки Київська і Рівненська області інвестували всі ресурси ДФРР у проєкти громад, чисельність яких не скорочується [7].

Через законодавчі обмеження, несприятливий інвестиційний клімат на регіональному і державному рівнях; низьку кредитоспроможність українських міст кредитні та інвестиційні ресурси використовуються поки що на низькому рівні. Інструменти фінансування державного стратегічного розвитку регіонів і міст мають різний вплив на реалізацію потенціалу регіону, виходячи з можливостей застосування (*табл. 2*).

Таблиця 2

Характеристика інструментів фінансування регіонального розвитку

Група	Види інструментів	Складність	Нормативні обмеження	Потенціал для регіонального розвитку
Бюджетні	Цільові субвенції	Середня	Високі	Середній
	Місцеві цільові програми	Середня	Низькі	Високий
	Податкове стимулювання	Низька	Середні	Низький
	Муніципальне замовлення	Висока	Високі	Середній
Інвестиційні	Державно-приватне партнерство	Висока	Високі	Високий
	Інвестиційні проєкти	Висока	Середні	Високий
	Лізинг	Висока	Високі	Середній
Кредитні	Муніципальні облігації	Висока	Високі	Середній
	Місцеві гарантії	Висока	Високі	Середній
	Банківські кредити	Середня	Високі	Середній
	Кредити міжнародних фінансових організацій	Висока	Середні	Середній
	Револьверний фонд	Висока	Середні	Середній
	Краудфандинг	Висока	Високі	Низький
Грантові	Міжнародна технічна підтримка	Висока	Середні	Середній
	Гранти	Висока	Низькі	Середній
	Корпоративно-соціальна відповідальність	Низька	Низькі	Низький

Джерело. [3].

Основні міжнародні організації, які надають підтримку органам місцевого самоврядування, недержавним організаціям, ініціативним групам, у сфері децентралізації та регіональної політики, представлено в *табл. 3*.

Таблиця 3

Проекти і програми, що реалізуються в Україні у сфері децентралізації та регіональної політики

Назва проєкту	Джерело	Обсяг фінансування	Мета
Пряма підтримка ЄС недержавних організацій	ЄС	3 млн євро	Мета — моніторинг реалізації регіональної політики, направлений на вирішення завдань у сфері децентралізації та регіонального розвитку. (Київ, Львів, Запоріжжя, Херсон, Миколаїв та Івано-Франківськ, Чернігів)
Програма «Підтримки України з боку ЄС для перезапуску економіки»	ЄС	55 млн євро	Мета — розвиток регіональних спроможностей і проведення тренінгів зі стимулювання підприємницьких навичок у 15-ти регіонах України
Розроблення курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні (PULSE)	USAID	-	Мета — зміцнення місцевого самоврядування, поглиблення демократії, поліпшення умов для розвитку територіальних громад і забезпечення стабільності.
Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст»	Уряд Канади	-	Мета — зміцнення муніципального сектору в Україні, упровадження ефективного демократичного управління та прискорення економічного розвитку шляхом підвищення спроможності українських міст на підтримку процесу децентралізації та інтегрованого планування розвитку на місцевому, регіональному та національному рівнях (Вінницька, Запорізька, Івано-Франківська, Полтавська області та 16 обраних міст-партнерів)

Примітка. Складено за [8].

За результатами порівняння обсягів технічної допомоги Європейський Союз (ЄС) залишається одним із найбільш активних донорів, посідаючи перше місце за кількістю проєктів, що реалізувались у звітному періоді, і третє місце за обсягом фінансування проєктів (після США і Європейського банку реконструкції та розвитку). Популярними секторами фінансування є урядування та громадське суспільство, відновлення Сходу України, регіональний розвиток (*рис.*).

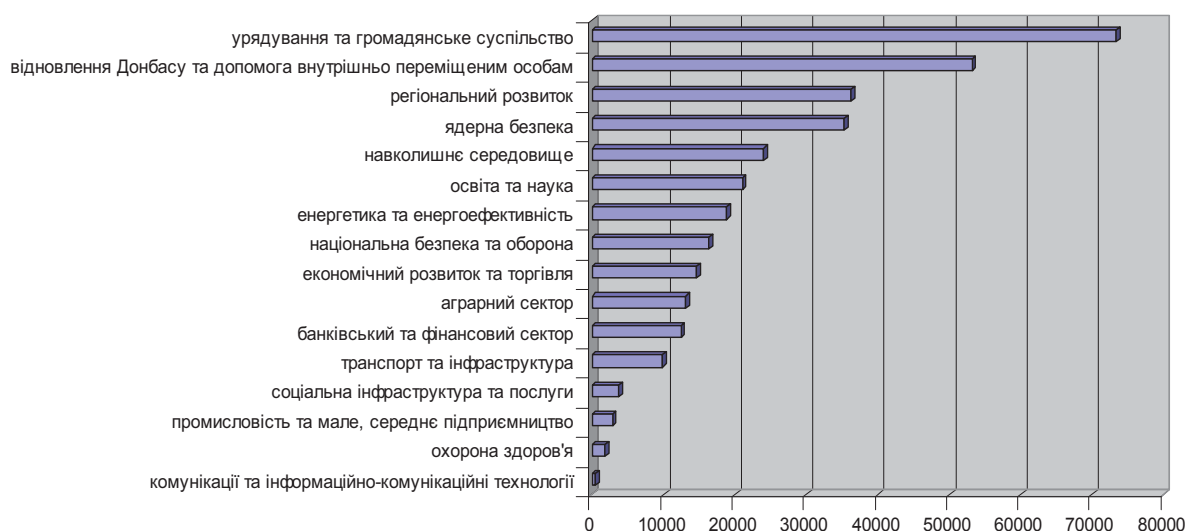

Рис. Розподіл матеріальної технічної допомоги за секторами від обсягу фінансування, кількість проєктів

Джерело. [9].

У звітному періоді розпочато 43 нових проєкти ЄС у сфері регіонального розвитку. Проєкти технічної допомоги ЄС реалізувались у всіх областях України. Найбільша кількість

проектів реалізована в Одеській, Донецькій, Львівській і Черкаській областях у напрямі інформаційно-аналітичного та інституційного забезпечення регіонального розвитку і співфінансування проектів регіонального розвитку, що супроводжуються агенціями регіонального розвитку, утвореними відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики».

Розглянемо детальніше практику використання фінансових інструментів державного стратегічного розвитку на прикладі міст Центральної та Східної України: міста Дніпро, Запоріжжя, Харків, Кривий Ріг, Полтава.

Фінансове забезпечення реалізації регіональної політики в Дніпрі здійснюється за рахунок: Державного фонду регіонального розвитку; коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм і бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери в регіонах; субвенцій, інших трансфертів із державного бюджету місцевим бюджетам; коштів місцевих бюджетів; коштів міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій; коштів інвесторів, власних коштів підприємств [10].

Фінансове забезпечення реалізації регіональної політики м. Запоріжжя здійснюється за рахунок усіх джерел фінансування, незаборонених чинним законодавством України, у тому числі: коштів державного бюджету; місцевих бюджетів; міжнародної технічної допомоги; міжнародних фінансових організацій; інвесторів, донорських організацій тощо. Стратегію розвитку міста Запоріжжя на період до 2028 року розроблено за підтримки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який упроваджує Федерація канадських муніципалітетів за фінансової підтримки уряду Канади [11].

Основними фінансовими інструментами реалізації регіональної стратегії м. Харкова є: бюджет міста (внутрішній ресурс підвищення ефективності соціального та економічного розвитку міста); цільове фінансування за рахунок коштів обласного та державного бюджетів на умовах співфінансування з бюджету міста в реалізації пріоритетних регіональних цільових програм, національних проектів, адресних інвестиційних проектів, програм; кошти ДФРР; кошти суб'єктів господарювання, об'єднань, інвесторів; кошти міжнародних фінансових установ; кошти відповідно до угод державно-приватного партнерства; міжнародна технічна допомога та ін. [12].

Загальний орієнтовний обсяг фінансування стратегії розвитку міста Кривий Ріг до 2022 року становить 4 497 775,9 тис. грн. Фінансування забезпечується коштами державного і міського бюджету та інших джерел, не заборонених чинним законодавством України. Для реалізації проекту «Підвищення енергоефективності громадських будівель у м. Кривому Розі» у напрямі забезпечення енергоефективного міського господарства використовуються гранти міжнародних фондів і неурядових організацій. Так, органами влади залучено 6,4 млн євро (кредит Європейського банку реконструкції та розвитку); 1,0 млн євро (грант); 1,4 млн євро (кошти міського бюджету) [13].

Фінансове забезпечення реалізації регіональної політики м. Полтави здійснюється за рахунок усіх джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством України, у тому числі: коштів державного бюджету; місцевих бюджетів; міжнародних фінансових організацій; тощо. Реалізація Концепції інтегрованого розвитку міста «Полтава 2030» проводиться за фінансові ресурси Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ. Організація допомагає менш розвинутим країнам шляхом організації просвітницьких проектів за власні кошти. Уряди Німеччини і Швейцарії виділили 1,85 млн євро на розвиток Полтави [14].

Таким чином, ресурси державного бюджету є головним джерелом фінансування інфраструктурних інвестицій регіону і міста. Розширення фінансових інструментів державного стратегічного розвитку регіонів і міст України дасть змогу забезпечити досягнення цілей, визначених у стратегіях розвитку регіону і міста.

Висновки. На основі проведеного дослідження доведено, що державна регіональна політика спрямована на підтримку та стимулювання ініціатив щодо ефективного

використання внутрішнього потенціалу регіонів; формування конкурентоспроможності регіонів; запровадження дієвих інструментів державної підтримки міжрегіональної інтеграції. Доведено, що важливим елементом реалізації стратегічного плану розвитку регіону є фінансові ресурси, які є важливим інструментом для реалізації стратегічного плану розвитку регіону і міста (бюджетні, інвестиційні, кредитні, грантові).

На основі аналізу стану фінансування проектів регіонального розвитку за бюджетними програмами і регіонального розподілу коштів визначено, що найпоширенішим інструментом фінансування розвитку регіонів та міст в Україні є бюджетні інструменти. Узагальнення проектів і програм, що реалізуються в Україні у сфері децентралізації та регіональної політики, дозволило стверджувати, що ЄС залишається одним із найбільших донорів міжнародної технічної допомоги регіонів у таких напрямках, як урядування та громадське суспільство, відновлення Сходу України, регіональний розвиток. Проекти технічної допомоги ЄС реалізувались у всіх областях України. За результатом оцінки можна зробити висновок, що ресурси державного бюджету є головним джерелом фінансування інфраструктурних інвестицій регіону та міста.

Виділено проблеми реалізації регіональних стратегій: недієвість наявних механізмів та інструментів реалізації стратегії, відсутність чіткого взаємозв'язку між бюджетним і стратегічним плануванням, недостатній обсяг фінансування і його непрогнозованість, незабезпеченість регіональних стратегій розвитку відповідними фінансовими ресурсами. Для розв'язання в подальшому зазначених проблем необхідним є розширення міжнародних та регіональних відносин, інтенсифікація надходжень у місто (зовнішні і внутрішні інвестиції), формування інвестиційного позитивного іміджу, розвиток державно-приватного партнерства, поширення політики корпоративної соціальної відповідальності.

Література

1. Ладонько Л. С., Орлова Н. С., Чечель А. О., Мірко Н. В., Калінько І. В. Фінансування державних та місцевих програм і проектів в Україні та Польщі. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 36. Вип. 11. С. 58—67.
2. Orlova N., Mokhova J. The Ukraine's competitiveness enhancement in conditions of sustainable economic development. Transformational processes the development of economic systems in conditions of globalization: scientific bases, mechanisms, prospects: collective monograph. Riga : «Landmark» SIA, 2018. P. 69—80.
3. Лепьошкін І. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування : практичний посібник. Київ : Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2020. 104 с.
4. Chechel A., Orlova N. The Determinants Of Ukraine's Sustainable Development. *MIND Journal*. 2019. № 8. P. 1—15.
5. Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики»: проект Закону України / Міністерство розвитку громад та територій України. URL : <https://www.minregion.gov.ua/base-law/gromad-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyuu/proekt-zakonu-ukrayiny-pro-vnesennya-zmin-do-zakonu-ukrayiny-pro-zasady-derzhavnoyi-regionalnoyi-polityky> (дата звернення: 29.04.2021).
6. Стан фінансування проектів регіонального розвитку за бюджетними програмами Міністерства розвитку громад та територій України / Міністерство розвитку громад та територій України. URL : <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/08/rozpodil-koshitiv-dftt-na-2020-rik.pdf> (дата звернення: 29.04.2021).
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 29.04.2021).
8. Можливості для розвитку громад : довідник міжнародних проектів і програм у сфері децентралізації та регіональної політики, що реалізуються в Україні. Київ : Пульс, 2020. 13 с.
9. Інформація щодо міжнародної технічної допомоги, що надається Україні: за результатами проведеного Мінекономрозвитку моніторингу проектів у другому півріччі 2017 року. Київ : Міністерство економічного розвитку та торгівлі, 2017. 43 с.
10. Стратегія розвитку міста Дніпра «Стратегія Дніпра 2030» / Дніпровська міська рада. 2020. URL : https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/strategiya_osnovnij_dokument_1.pdf (дата звернення: 29.04.2021).
11. Стратегія розвитку міста Запоріжжя до 2028 року / Запорізька міська рада. 2017. URL : https://zr.gov.ua/upload/editor/strategiya_izm.pdf (дата звернення: 29.04.2021).
12. Стратегія розвитку Харкова 2030 / Харківська міська рада. URL : <https://www.city.kharkov.ua/ru/index/strategiya-rozvitku-harkova/strategiya-rozvitku-harkova-2030.html> (дата звернення: 29.04.2021).
13. План дій з реалізації у 2020—2022 роках стратегічного плану розвитку міста Кривого рогу на період до 2025 року / Криворізька міська рада. URL : https://kr.gov.ua/ua/st/pg/100415583959267_s (дата звернення: 29.04.2021).
14. Стратегічний план розвитку міста Полтави до 2025 року. Нова Полтава. URL : <http://www.nova.poltava.ua/wp-content/uploads/2016/05/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD-%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B8-v0.6.pdf> (дата звернення: 29.04.2021).

Статтю рекомендовано до друку 06.06.2021

© Файвішенко Д. С., Шпак Ю. В., Мельніченко О. І., Самоїленко Л. Я., Псюк М. О.

References

- Ladonko, L. S., Orlova, N. S., Chechel, A. O., Mirko, N. V., & Kalinko, I. V. (2021). Finansuvannia derzhavnykh ta mistsevykh program i proektiv v Ukraini ta Polshchi [Financing of state and local programs and projects in Ukraine and Poland]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky — Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 36 (11), 58—67 [in Ukrainian].
- Orlova, N., & Mokhova, J. (2018). The Ukraine's competitiveness enhancement in conditions of sustainable economic development. Transformational processes the development of economic systems in conditions of globalization: scientific bases, mechanisms, prospects: collective monograph. Riga: «Landmark».
- Leposhkin, I. (2020). *Mistsevyi ekonomichnyi rozvytok: modeli, resursy ta instrumenty finansuvannia : praktychnyi posibnyk [Local economic development: models, resources and financing tools]*. Kyiv: Proiekt mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy «Partnerstvo dlia rozvytku mist» [in Ukrainian].
- Chechel, A., & Orlova, N. (2019). The Determinants Of Ukraine's Sustainable Development. *MIND Journal*, 8, 1—15 [in English].
- Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukraini. (2020). *Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi rehional'noi polityky»: proekt Zakonu Ukrainy [On Amendments to the Law of Ukraine «On the Principles of State Regional Policy»: Draft Law of Ukraine]*. Retrieved April 29, 2021 from <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyuu/proekt-zakonu-ukrayiny-pro-vnesennya-zmin-do-zakonu-ukrayiny-pro-zasady-derzhavnnoi-rehionalnoi-polityky> [in Ukrainian].
- Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukraini. (2020). Stan finansuvannia proektiv rehionalnogo rozvytku za biudzhethymy proqramam Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy [Status of financing of regional development projects under the budget programs of the Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine]. *minregion.gov.ua*. Retrieved April 29, 2021 from <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/08/rozpodil-koshktiv-dfrr-na-2020-rik.pdf> [in Ukrainian].
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (n. d.). *Ofitsiyni sait [Official site]*. Retrieved April 29, 2021 from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
- Mozhlyvosti dlia rozvytku hromad: dovidnyk mizhnarodnykh proektiv i proqram u sferi detsentralizatsii ta rehionalnoi polityky, shcho realizuutsia v Ukraini [Opportunities for community development: a handbook of international projects and programs in the field of decentralization and regional policy implemented in Ukraine]. (2020). Kyiv: Puls [in Ukrainian].
- Ministerstvo ekonomichnogo rozvytku ta torhivli. (2017). *Informatsiia shchodo mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy, shcho nadaetsia Ukraini: za rezultatamy provedenoho Minekonomrozvytku monitorynhu proektiv u druhomu pivrichchi 2017 roku [Information on international technical assistance provided to Ukraine: based on the results of project monitoring conducted by the Ministry of Economic Development in the second half of 2017]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Dniprovska miska rada. (2020). *Stratehiia rozvytku mista Dnipra «Stratehiia Dnipra 2030» [Dnipro City Development Strategy «Dnipro Strategy 2030»]*. Retrieved April 29, 2021 from https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/strategiya_osnovnij_dokument_1.pdf [in Ukrainian].
- Zaporizka miska rada. (2017). *Stratehiia rozvytku mista Zaporizhzhia do 2028 roku [Strategy of development of the city of Zaporozhye until 2028]*. Retrieved April 29, 2021 from https://zp.gov.ua/upload/editor/strategiya_izm.pdf [in Ukrainian].
- Kharkivska miska rada. (n. d.). *Stratehiia rozvytku Kharkova 2030 [Kharkiv Development Strategy 2030]*. Retrieved April 29, 2021 from <https://www.city.kharkov.ua/en/index/strategiya-rozvitku-xarkova/strategiya-rozvitku-xarkova-2030.html> [in Ukrainian].
- Kryvorizka miska rada. (n. d.). *Plan dii z realizatsii u 2020—2022 rokakh stratehichnogo planu rozvytku mista Kryvoho rohu na period do 2025 roku [Action plan for the implementation in 2020-2022 of the strategic development plan of the city of Kryvyi Rih for the period up to 2025]*. Retrieved April 29, 2021 from https://kr.gov.ua/en/st/pg/100415583959267_s [in Ukrainian].
- Stratehichni plan rozvytku mista Poltavy do 2025 roku. Nova Poltava [Strategic development plan of the city of Poltava until 2025. New Poltava]*. (n. d.). Retrieved from <http://www.nova.poltava.ua/wp-content/uploads/2016/05/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B8-v0.6.pdf> [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 06.06.2021

© Fayvishenko D., Shpak Yu., Melnichenko O., Samoilenko L., Psiuk M.